

162 Van Dale, de letter J (3)

1. Heeft het Jordaanoproer nog invloed gehad op het jordaaneffect (Jaarboek 2007)? Dat is een voer hooi, zei Jorden, en het was een wagen vol stro. Bij die domme joris van een joris-goedbloed is het meestal Joris en Trijn. Hier mag geen tittel of jota aan veranderd worden. De kolonel-titulair en de titulair bisschop ontmoetten elkaar vorige week. Titulo pleno is juridisch met volledige titel en titulo praemisso idem met vooropgeplaatste titel. Jouer des coudes is zijn ellebogen gebruiken. Bij het jouïsseren geniet iemand de jouïssance. Doe jij je ajour kousen aan? Het journaile schrijft clichéachtig en clichématig journales. Journey's end, het einde van de reis, was daar.
2. Bij de joyeuse entrée, de blijde inkomst, moesten de hertogen van Brabant een charter bezweren voor hun intocht.
3. Volgens een spreekwoord zijn het allen geen jozefs, kuise en eerbare jongelingen. Een jozefshuwelijk bevat weinig spanning (of juist veel), de jozefsgezellenvereniging verbond rooms-katholieke arbeiders. Gaan we juju (Jaarboek 2008) toepassen?
4. De JSF (Joint Strike Fighter) valt gelukkig niet onder de JP- of balkenendenorm (Jaarboek 2008). Hij droeg een juchten jack.
5. De judaïca is een verzameling boeken over het jodendom. De judaspenningen zijn niet de penningen van Judas Iskariot. Judezmo en Ladino zijn synoniemen. Een judo-off (Jaarboek 2007) is een beslissende wedstrijd. Hij kreeg water van (witte wijn uit) juffrouw Eenarm. De juicy details laat ik weg. De jug is een plaatsvervangend muziekinstrument. Werken zij met de juliaanse of de gregoriaanse kalender?
6. Ik wil graag juliennesoep! De Julimonarchie volgde op de Julirevolutie. Met jumelles kan je ook naar jumelkatoen kijken. Een jump-off is een parachutesprong. Een junglemes is een machete.
7. Het Junglecommando was een guerrillagroep van bosnegers in Suriname rond 1990. Het Junioproer was het arbeidersoproer van 1848 in Parijs. De junival is een natuurlijke selectie. Een junkbond is geen sportorganisatie, junk-DNA is niet erg bruikbaar voor de erfelijkheid en junkmail is spam. Een jupiter is iemand met het opperste gezag. Met jurassisch bedoelen we uit de middelste periode van het mesozoïcum. Daarentegen slaat Jurassisch op inwoners van de Jura. Bewoners daarvan heten Jurassiens. De man en zijn eega waren beiden gezworenen, juré en juree dus. Je kunt de beer een jurk aantrekken, de pil vergulden.
8. Wat ben jij een gewestelijke stijve jurrie, een houterig mens, een houten klaas, een jurt! In spreektaal zegt men sjuutje tegen een jus d'orange. Vrouwe Justitia waakt ook over het justiniaanse recht. Is jus civile burgerlijk recht, jus d'orange is geen recht op sinaasappelsap. Een dove jut (dovejut) is doof of doet alsof. Juxtaponeren is naast elkaar plaatsen. Een j-zak is een banaanzak. Jy [jee-ie-grek] staat voor jansky, de eenheid van radiostraling.
9. Een jarig jetje kun je toch niet van jetje geven? Het jus suffragii is het stemrecht. Denk maar aan de suffragettes. Er werd meermalen gecollecteerd voor het kerk(en)werk en het Zonnebloemwerk.
10. Je kunt er goed en slecht voor staan, ergens alleen voor staan en je ergens op laten voorstaan.
11. Let op! Allen instappen! Kaarhouders moeten vóóraan de trolleybus of de tram instappen.
12. We hadden het over de links voorstaande bokser, en of Twente nu voor stond of dat de taxi voorstond. Ze dansten de paso doble. Dat is een lelijk litteken met een behoorlijke breedte!
13. De letter k staat voor kilo, kathode, kaars en de constante van Boltzmann. Er is ook nog Kunst met een grote K. Een ka-kom-eruit is niet op haar mondje gevallen en derhalve een bijdehante ka. Je hoeft toch geen kaaigeld te betalen om te kunnen kaaiewaaien? Hij stond als Jut voor de kaakmand. Die laatste was gevuld met producten van het haring kaken [GB]. De appelboom en de juffer werden beide letterlijk kaalgeplukt. Hij was zo bang als de neten. Een nefoscoop is een wolkenhark. Een kaalplukteam gebruikt de

pluk-ze-wet. Je kunt naar Kaap de Goede Hoop varen of naar Kaap Finisterre, je kunt voor Kaap Snert bijliggen en ook wel voor Kaap Kont liggen.

14. Een kaapgans is een rotspelikaan. Kaapse wolken (Kaapwolken) eet je, een Kaapse dokter kan waaien, dat is een sterke zuidoostenwind.

15. Kaaps-Hollands is Afrikaans. Een Kaapvaarder hoeft niet per se aan kaapvaart te doen. De candela is een lichtsterkte van 1,1 hefnerkaars, een oude eenheid. Kaarsen maken (kaarsenmaken) in een kaarsenmakerij is lastig. Hij blies zijn kaarsje uit. Op driekoningenvond kun je kaarsjespringen. Op 2 februari, Maria-Lichtmis, vindt de kaarswijding plaats. Dat is van de gekke, de gekken trekken de kaart.

Rein Leentfaar